

Investigating and Evaluating Factors That Enhance Social Hope Among Youth (A Study in Guilan Province)

Hassan Gholipour Chesli

PhD Student in Sociology, Department of Social Groups, Science and Research Branch, Islamic Azad University, Gilan, Iran

Email: mim.gholipour1994@gmail.com

 0009-0006-5205-4678

Parvin Savadian

Assistant Professor, Department of Social Sciences, Science and Research Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran (Corresponding author).

Email: Parvin.savadian@iau.ac.ir

 0000-0001-5227-6103

Forouzandeh Jafarzadehpour

Associate Professor, Institute for Humanities and Social Studies, Academic Center for Education, Culture and Research (ACECR), Tehran, Iran

Email: Jafarzade@acecr.ac.ir

 0000-0003-3691-427X

Abstract

This study is a sociological investigation into the social hope of youth in Guilan Province. The primary goal is to discover, explicate, and model the multidimensional mechanisms effective in the formation, sustainability, and enhancement of social hope among the province's youth, ensuring that the complex relationships and interactions between these various factors are identified and analyzed. Adopting a qualitative approach utilizing grounded theory methodology, data were collected through 21 semi-structured in-depth interviews with young adults aged 18 to 35. The central research question focuses on identifying factors that strengthen social hope and their interactive relationship within its overall structure. Data analysis, conducted via a three-stage coding process (open, axial, and selective), resulted in the comprehensive identification and analysis of key reinforcing factors across five principal dimensions: individual (e.g., effort, positive attitude, self-belief); social (including justice, participation, and social capital); economic (comprising stability, job opportunities, and economic equity); political (such as transparency, participation, and establishment of political justice); and educational-media (e.g., dissemination of positive content, life skills training, and individual empowerment). Findings indicated that youth social hope is the product of dynamic interplay among these specified elements. Based on this analysis, the "Social Hope Architecture" model was proposed as an indigenous theory, elucidating the intricate embedding of these components in the evolution and strengthening of youth social hope, thereby providing a basis for future social and cultural policymaking.

Keywords: Social Hope, Reinforcing Factors, Youth, Guilan, Grounded Theory

Extended abstract

Objective

Amidst the widespread social and economic challenges facing contemporary Iranian society, this study seeks to offer an in-depth analysis and modeling of the multidimensional mechanisms that strengthen social hope among youth in Guilan Province. Social hope, as a vital and dynamic force, is not only a reflection of the psychosocial status of a community but also serves as the driving engine for dynamism, resilience, and sustainable development. The credibility and sustainability of this intangible capital are profoundly shaped by the complex interplay of individuals' internal and external interactions with social structures, networks, economic circumstances, and the cultural and political context. The central research question focuses on identifying factors that strengthen social hope and their interactive relationships within its overall structure. This article seeks to answer the following questions: What are the key factors that enhance social hope among youth in Guilan Province? How do these factors interact within a multidimensional framework? And what indigenous model can explain the architecture of social hope in this specific context?

Methodology

This study employed a qualitative approach utilizing grounded theory methodology. Data were collected through 21 semi-structured in-depth interviews with young adults aged 18 to 35 from diverse areas across Guilan Province. The purpose of data collection was to uncover the lived experiences, concerns, and hopes of this cohort. Data analysis was conducted through a three-stage coding process (open, axial, and selective), which revealed a complex network of individual, social, economic, political, and educational-media components. For validation, the study employed techniques such as thick description and external verification. Accordingly, findings were presented in detail with supporting evidence, and the results were subsequently reviewed for confirmation.

Findings

The analytical findings indicate that youth social hope is built upon a multifaceted foundation, with each component playing a critical and irreplaceable role. The "Social Hope Architecture" model was proposed as an indigenous theory, elucidating the intricate embedding of these components across five principal dimensions:

- A. Individual Factors (Foundation):** The process begins with individual forces—effort and perseverance, resilience and adaptability, self-confidence, and a positive outlook. These elements constitute the solid base of the edifice, determining the structure's capacity for sustaining social hope. Life skills training and preparing the younger generation to accept failure and learn from setbacks together solidify this foundational layer.
- B. Social Factors (Protective Walls):** The walls of this architecture rely on social capital, the support of family and friends, participation in social groups, and a sense of collective belonging. Positive interpersonal relationships, trust, social justice, and equal opportunities further reinforce these protective walls.
- C. Economic Factors (Protective Roof):** The roof safeguards young people from economic storms, providing security and peace of mind. A resilient economic roof entails financial stability, opportunities for fair employment and income, reduced class disparities, and oversight to ensure the equitable distribution of resources. When youth perceive such protective coverage, they can plan for their futures with greater confidence.
- D. Political Factors (Sturdy Pillars):** The pillars consist of transparent policies, effective political participation, justice at all levels of governance, institutional transparency, and practical measures against corruption. These pillars uphold the edifice of hope even during severe crises. Only with their presence can other components function optimally.
- E. Educational-Media Factors (Windows and Light Sources):** A skills-based educational system and constructive, optimistic media serve as windows, expanding the horizons, motivation, and outlook of young people. Constructive and critical reflection of reality in the media steers it clear of negative propaganda and simultaneously injects wisdom, creativity, and motivation into the atmosphere of social hope.

The model maintains that all elements co-act dynamically and continuously, not as isolated entities; the weakness or absence of any one can threaten the integrity of the entire structure of hope. The research asserts that promoting social hope yields outcomes beyond individual effects, including enhanced political and social participation, entrepreneurial flourishing, improved mental health, reduction of social harms, and growth in social resilience. Conversely, the erosion of hope can foster apathy, social isolation, and increased vulnerability among youth.

Limitations

Since this study was conducted as a qualitative research project focused on a single province (Guilan), the findings are context-specific and may not be directly generalizable to other regions of Iran or other societies. Additionally, the cross-sectional nature of the data collection captures youth hope at a specific point in time, limiting the ability to observe how social

hope evolves longitudinally. Future research should include larger and more diverse samples across multiple provinces.

Suggestions

To further expand research in this domain, it is recommended that comparative studies be conducted across different provinces of Iran to identify regional variations in the factors affecting youth social hope. Longitudinal research is also suggested to track changes in social hope over time and in response to policy interventions. Additionally, quantitative testing of the "Social Hope Architecture" model through large-scale surveys would help validate and refine the proposed dimensions and their interrelationships. Finally, experimental studies examining the effectiveness of specific interventions (e.g., media campaigns, educational programs, economic policies) on enhancing social hope are recommended.

Implications

Given that social hope is a comprehensive reflection of a society's health and forward-looking orientation, this study provides a valuable blueprint for the formulation of national and regional strategies aimed at strengthening social hope and resilience among Iranian youth. Policymakers, social managers, and relevant stakeholders can utilize the proposed model to design integrated interventions across five levels: individual (self-confidence training, positive thinking, psychological support); economic (sustainable jobs, entrepreneurship support, inflation control); social (strengthening civil institutions, enhancing social trust, reducing discrimination); political (youth political participation, institutional transparency, anti-corruption measures); and educational-media (reforming educational systems, promoting hopeful media content, improving media literacy). The model underscores the importance of simultaneous interplay between macro-level policies and individual as well as collective actions.

بررسی و ارزیابی عوامل تقویت کننده امید اجتماعی جوانان (مطالعه‌ای در استان گیلان)

حسن قلی پور چسلی

دانشجوی دکتری جامعه‌شناسی، گروه‌های اجتماعی واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، گیلان، ایران

Email: mim.gholipour1994@gmail.com

0009-0006-5205-4678

پروین سوادیان

استادیار گروه علوم اجتماعی، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی تهران، ایران (نویسنده مسئول).

Email: Parvin.savadian@iau.ac.ir

0000-0001-5227-6103

فرزنده جعفرزاده پور

دانشیار پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات اجتماعی جهاد دانشگاهی، تهران، ایران

Email: Jafarzade@acecr.ac.ir

0000-0003-3691-427X

چکیده

موضوع این پژوهش بررسی جامعه‌شناختی «امید اجتماعی جوانان استان گیلان» است. هدف تحقیق، کشف، تبیین و مدل‌سازی سازوکارهای چندبُعدی مؤثر بر شکل‌گیری، پایداری و ارتقای امید اجتماعی در میان جوانان استان گیلان است؛ به‌گونه‌ای که روابط پیچیده و تعاملات میان عوامل مختلف مورد شناسایی و تحلیل قرار گیرد. این پژوهش با اتخاذ رویکردی کیفی و با بهره‌گیری از روش «نظریه داده‌بنیاد»، از طریق انجام ۲۱ مصاحبه عمیق نیمه‌ساختاریافته با جوانان ۱۸ تا ۳۵ ساله استان گیلان به جمع‌آوری داده‌ها پرداخته است. سؤال اصلی پژوهش، پیرامون شناسایی عوامل مؤثر بر تقویت امید اجتماعی و تعامل این عوامل در ساختار امید اجتماعی است و تحلیل داده‌ها با استفاده از فرایند کدگذاری سه‌مرحله‌ای (باز، محوری و انتخابی) صورت گرفته و منجر به شناسایی، دسته‌بندی و تحلیل جامع عوامل کلیدی تقویت کننده امید اجتماعی در پنج بُعد اصلی شامل عوامل فردی (تلاش، نگرش مثبت، خودباوری)، اجتماعی (عدالت، مشارکت و سرمایه اجتماعی)، اقتصادی (ثبات، فرصت‌های شغلی و عدالت اقتصادی)، سیاسی (شفافیت، مشارکت و برقراری عدالت سیاسی) و آموزشی-سازمانی (انتشار محتوای مثبت و انگیزشی، آموزش مهارت‌های زندگی و توانمندسازی فردی) شده است. یافته‌ها نشان دادند که امید اجتماعی جوانان حاصل تعامل پویا میان عوامل یادشده است. برپایه تحلیل داده‌ها، مدل «معماری امید اجتماعی» به‌عنوان نظریه‌ای بومی ارائه شد که چگونگی درهم‌تنیدگی این مؤلفه‌ها را در تکوین و تقویت امید اجتماعی جوانان تبیین می‌کند و می‌تواند مبنایی برای سیاست‌گذاری‌های اجتماعی و فرهنگی آینده قرار گیرد.

کلیدواژه‌ها: معماری امید اجتماعی، عوامل تقویت کننده، جوانان، گیلان، نظریه داده‌بنیاد

شاپای الکترونیک: ۶۵۵۵X-۲۵۸۸ / پژوهشکده تحقیقات راهبردی / فصلنامه علمی راهبرد اجتماعی - فرهنگی

doi 10.22034/scs.2026.536955.1718

صحت مطالب بر عهده نویسنده مقاله است و الزاماً بیانگر دیدگاه پژوهشکده تحقیقات راهبردی نیست.

مقدمه و بیان مسئله

یکی از موضوعات مهم که در تاریخ جامعه‌شناسی و میان پژوهشگران اجتماعی کم‌تر مورد توجه قرار گرفته است، مطالعات مربوط به جامعه‌شناسی امید است. البته بررسی‌های جامعه‌شناسی همواره به مسائلی نظیر از خودبیگانگی، گرفتار شدن در چرخه زندگی ماشینی، یأس و مسائلی که انسان مدرن با آن مواجه است، توجه داشته‌اند؛ اما امید اجتماعی به‌عنوان یک مسئله اجتماعی، تنها در دهه‌های اخیر در کانون توجه صاحب‌نظران قرار گرفته است. به‌کارگیری مفهوم امید اجتماعی از این‌رو اهمیت دارد که مسئولیت واقعی ساخت جامعه بهتر را بر دوش افراد جامعه می‌گذارد، افرادی که درمی‌یابند پیشرفت و توسعه، یک ایده اتوپیایی غیرقابل دسترس نیست، بلکه تنها با داشتن امید به بهبود شرایط و تلاش در این جهت می‌توان به آن دست یافت. از این منظر رهیافتی مصلحانه است که راه خروج از مشکلات جامعه را در به دوش گرفتن مسئولیت تغییر مسالمت‌آمیز از سوی شهروندان می‌داند (امیدی و همکاران، ۱۳۹۶: ۱۵۷). امید اجتماعی به‌عنوان یک سرمایه ناملموس اما کلیدی، نقش قابل توجهی در پایداری، پویایی، تاب‌آوری و توسعه جوامع ایفا می‌کند وجود سطوح بالای امید اجتماعی در میان شهروندان، به‌ویژه جوانان، به ایجاد نشاط، سلامت روان و رفاه فردی کمک کرده و زمینه‌ساز مشارکت فعال‌تر در عرصه‌های اجتماعی، اقتصادی و سیاسی، تقویت حس مسئولیت‌پذیری جمعی و انسجام اجتماعی می‌شود (طالبی و زوار موسوی، ۱۳۹۱).

در شرایط کنونی ایران، که جامعه با فشارهای اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی مواجه است، توجه به عوامل تقویت‌کننده امید اجتماعی به‌ویژه برای جوانان، از اهمیت راهبردی برخوردار است. جوانان، به‌عنوان آینده‌سازان کشور، به‌شدت تحت تأثیر شرایط محیطی و ساختاری قرار گرفته و سطح امید آنان به‌طور مستقیم بر مسیر توسعه کشور تأثیر می‌گذارد. به گفته طاهری دمنه و کاظمی (۱۳۹۹)، امید اجتماعی در ایران به یک «مسئله حیاتی» تبدیل شده که نیازمند توجه جدی از جانب دانشگاهیان و سیاست‌گذاران است. جوانان، به‌عنوان بازوی اصلی تحولات اجتماعی، نه‌تنها آینده‌سازان بلکه ارزیابان شرایط کنونی جامعه هستند وضعیت امید اجتماعی در این گروه، بازتابی از سلامت اجتماعی و توانمندی‌های جمعی است که موجب تقویت تاب‌آوری و افزایش مشارکت نسل جوان در فعالیت‌های اجتماعی، سیاسی و فرهنگی می‌شود. مطالعات نشان داده‌اند که سطح امید اجتماعی در میان جوانان ایرانی، به‌طور هم‌زمان تحت تأثیر عوامل کلان نظیر شرایط

اجتماعی-اقتصادی و عوامل فردی مانند باورها، پشتکار و انعطاف‌پذیری قرار دارد (امیری اسفرجانی و همکاران، ۱۳۹۸).

در هر جامعه وضعیت امید اجتماعی انعکاسی از شرایط کلی اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و سیاسی آن است. در ایران، تحولات ساختاری مانند تورم بالا، نابرابری‌های اقتصادی، نااطمینانی شغلی و افزایش مهاجرت، به‌ویژه در میان جوانان، موجب کاهش امید اجتماعی شده است. در شرایط کنونی که جامعه با تحولات سریع اجتماعی، اقتصادی و سیاسی مواجه است، شناخت عمیق عوامل مؤثر بر تقویت این سرمایه اجتماعی ارزشمند، به‌ویژه در میان قشر جوان که نقش محوری در ساخت آینده دارند، از اهمیت حیاتی برخوردار است. استان گیلان، به‌عنوان یکی از استان‌های شمالی ایران، با وجود دارا بودن منابع طبیعی و فرهنگی غنی، با چالش‌هایی نظیر بیکاری، تعطیلی صنایع، نابرابری‌های اقتصادی، «کاهش مشارکت سیاسی»^۱ مردم در انتخابات برگزار شده اخیر، نرخ بالای طلاق، کاهش باروری، بحران زباله و پسماند، جنگل‌خواری و ساحل‌خواری و تغییر کاربری زمین‌های کشاورزی مواجه است. (آریامنش و همکاران، ۱۴۰۳) استان گیلان به‌دلیل ویژگی‌های منحصربه‌فرد جمعیتی، موقعیت اجتماعی-اقتصادی و چالش‌های محلی خود، بستری مناسب برای پژوهش در این زمینه فراهم کرده است. این استان با نرخ طلاق بالاتر از میانگین کشوری، مسائل مربوط به اشتغال و چالش‌های مهاجرت جوانان، نیازمند تحلیل و توجه ویژه به وضعیت امید اجتماعی است. درعین‌حال، گیلان دارای ظرفیت‌ها و پتانسیل‌های فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی قابل توجهی است که می‌تواند به شناسایی عوامل ایجادکننده امید اجتماعی و طراحی راهکارهای سازنده کمک کند. براساس آمارها، نسبت طلاق به ازدواج در استان گیلان ۰/۴۷ است و در میان استان‌های کشور جایگاه پنجم را دارد. در استان گیلان، عوامل مثبت نظیر سرمایه اجتماعی بالا، حمایت‌های فرهنگی و وجود ظرفیت‌های طبیعی، می‌توانند در تقویت امید جوانان نقش حیاتی داشته باشند.

پژوهش حاضر با هدف شناسایی و تحلیل عوامل تقویت‌کننده امید اجتماعی در میان جوانان استان گیلان، براساس رویکرد نظریه داده‌بنیاد طراحی شده است. اهداف این تحقیق به‌صورت زیر تدوین شده‌اند: استخراج مقوله‌ها و مفاهیم اصلی مرتبط با امید اجتماعی و

۱. براساس اعلام وزارت کشور، در انتخابات ریاست جمهوری سال ۱۴۰۳، میزان مشارکت واجدان شرایط استان گیلان در دور اول انتخابات ۳۲ درصد و در دور دوم ۴۳ درصد بوده است. همچنین میزان مشارکت مردم استان گیلان در انتخابات مجلس شورای اسلامی در سال ۱۴۰۲، ۴۰ درصد اعلام شده است.

ارائه یک مدل مفهومی تحت عنوان «معماری امید اجتماعی» برای شناسایی عوامل تقویت‌کننده امید اجتماعی در میان جوانان استان گیلان براساس تجربیات زیسته آنان. سؤال اصلی: از دیدگاه جوانان ۱۸ تا ۳۵ ساله استان گیلان، چه عواملی بر تقویت امید اجتماعی آنان تأثیر می‌گذارند؟ تعامل این عوامل چگونه ساختار امید اجتماعی را شکل می‌دهد؟

۱. پیشینه پژوهش

موحد و همکاران (۱۴۰۳) در پژوهش کمی و پرسش‌نامه محور با عنوان «بررسی وضعیت امید اجتماعی در میان شهروندان بزرگسال شهر تهران» به مطالعه سه مؤلفه امیدداری به آینده جامعه، امیدداری به آینده اجتماعی خود و احساس تعلق به جامعه پرداخته است. نتایج پژوهش نشان داد مشارکت‌کنندگانی که تعداد افراد خانواده بیشتری داشتند، فعالیت داوطلبانه انجام می‌دادند و از زندگی رضایت بیشتری داشتند، میزان امید اجتماعی بالاتری نیز داشتند وضعیت امید اجتماعی در میان شهروندان بزرگسال شهر تهران در سطح متوسط رو به پایین قرار دارد.

طالبی اردکانی و همکاران (۱۴۰۲) در مطالعه‌ای با عنوان «جایگاه دین‌داری در تغییرات امید اجتماعی شهروندان تهرانی» انجام دادند. نتایج این پژوهش روایتگر معنای چندبعدی دین‌داری در احیای امید است. به نظر می‌رسد که شهروندان تهرانی با امید به تکیه‌گاهی نامتناهی، تحمل سختی و مشقت‌ها را معنادار کرده است. همچنین دین از طریق ایجاد هم‌بستگی و انسجام به‌نوعی وجه اجتماعی امید را تقویت کرده، در نهایت به‌صورت آشکار و پنهان به کاهش آسیب‌های اجتماعی کمک می‌کند.

خانزاده و همکاران (۱۴۰۱) در پژوهش «مطالعه امید به آینده در بین جوانان استان گیلان»، به بررسی توصیفی امید به آینده در دانشجویان ۱۷ تا ۳۰ ساله استان گیلان در سال‌های ۹۶-۹۷ پرداخت. نتایج این پژوهش کمی نشان داد که میزان امید به آینده در جوانان در حد متوسط به بالا بوده و برحسب جنسیت، تحصیلات، رشته تحصیلی، دانشگاه وضعیت اشتغال، محل زندگی و شهرستان محل سکونت متفاوت است.

خانزاده و همکاران (۱۴۰۱) در مطالعه‌ای دیگر با عنوان «راهکارهای ارتقای امید به آینده در بین جوانان استان گیلان»، به ارائه راهکارهایی برای ارتقای امید به آینده از دیدگاه جوانان و متخصصین پرداخت. نتایج این پژوهش نیز که با رویکرد کمی انجام شد، نشان داد که متخصصان و جوانان هر دو، «ایجاد فرصت‌های شغلی متناسب با رشته تحصیلی»

و «ایجاد اشتغال و فرصت‌های برابر شغلی» را به‌عنوان اولین راهکار برای ارتقای امید به آینده مطرح کرده‌اند.

مکوندی و بهزادی (۱۴۰۰) تحقیقی در زمینه «بازآفرینی امید اجتماعی با بهره‌گیری از الگوی حکمرانی جامع» انجام دادند. براساس نتایج به‌دست‌آمده از این تحقیق، چهار مؤلفه اصلی به‌عنوان الگوی حکمرانی جامع شامل مخالف به‌مثابه فرصت، خلاقیت و واکنش‌پذیری انطباقی، عملکرد سیستمی و منسجم، پویایی مستمر در بازآفرینی چهار مؤلفه اصلی امید اجتماعی یعنی هم‌بستگی اجتماعی، تاب‌آوری اجتماعی، مسئولیت‌پذیری و تلاشگری، هدفمندی و برنامه‌ریزی نقش داشتند.

طاهری‌دمنه و کاظمی (۱۳۹۹) پژوهشی با عنوان «خوانشی آینده‌پژوهانه از پروبلماتیک امید اجتماعی در ایران» انجام دادند. براساس یافته‌ها، ۵ مضمون اصلی امید اجتماعی به‌مثابه امر مشترک، افسون و افسانه‌زدایی از امید اجتماعی، آینده‌ها، عاملیت و دوگانه خیر و شر حاکمیت به‌عنوان عمده‌ترین مؤلفه‌های امید اجتماعی شناسایی شدند. عبداللهی (۱۳۹۹) در مطالعه‌ای به بررسی عوامل جمعیتی و اقتصادی-اجتماعی مؤثر بر امید به آینده در شهر تهران پرداخت. نتایج بیانگر آن است که بستر اقتصادی-اجتماعی و روانی مناسبی برای تحقق انتظارات پاسخگویان، به‌ویژه برای افراد تحصیل کرده و دارای فرزند وجود ندارد؛ بنابراین امید به آینده آن‌ها کاهش یافته است.

امیری اسفرجانی و همکاران (۱۳۹۸) در مطالعه‌ای به کاوش در امید اجتماعی پرداختند. یافته‌ها به‌دست‌آمده نشان داد که هفت عامل هدف‌گذاری، آرزومندی، مسئولیت‌پذیری، میل به پیشرفت، تلاشگری و برنامه‌ریزی به‌عنوان مقوله‌های اصلی در نظر گرفته شده و مقوله هسته، میل به تغییر بوده است.

مهدی‌زاده و قاری‌قرآنی (۱۳۹۷) به بررسی «عوامل اجتماعی مؤثر بر امید به آینده دانشجویان دانشگاه تهران (ورودی سال ۱۳۹۳)» پرداختند. براساس نتایج به‌دست‌آمده، احساس انومی در ابعاد اجتماعی، اقتصادی و سیاسی، انومی اقتصادی بالاترین میزان را به خود اختصاص داده است که نشان می‌دهد مهم‌ترین انتظار و اساسی‌ترین گفتمان میان ذهنی جوانان، نابسامانی‌های اقتصادی مانند بیکاری، نابرابری در کسب درآمد و غیره است. پس از آن، انومی اجتماعی قرار دارد که شامل ناهنجاری‌های اجتماعی، عدم رعایت حقوق متقابل، بی‌قانونی و ... است.

تاجریان (۱۳۹۶) در پژوهشی به «کارکردهای رسانه در توسعه سرمایه اجتماعی و ایجاد امید در جامعه» پرداخت. این مطالعه، به این نتیجه دست یافت که رسانه‌های جمعی

و همگانی به‌عنوان ابزارهای اشاعه سرمایه اجتماعی و تقویت‌کننده امیدواری اجتماعی هستند.

امیرپناهی و همکاران (۱۳۹۵) در پژوهشی با عنوان «وضعیت سنجی امید اجتماعی در ایران» بیان کردند که بین ارزیابی افراد از زمان حال با ارزیابی از گذشته و آینده رابطه معناداری وجود دارد. همچنین با احتساب شاخص ترکیبی امید اجتماعی مشخص گردید اولاً درمجموع میانگین امید اجتماعی در بین ایرانیان برای ده سال آینده منفی و رو به کاهش است و ثانیاً تفاوت و نابرابری در امید اجتماعی به آینده در بین استان‌ها بیشتر خواهد شد.

دادگستری‌نیا و همکاران (۲۰۲۴) در مطالعه «سنجش سیر تحول امید اجتماعی از زمان شیوع کووید ۱۹ در ایران با مطالعه موردی توییت فارسی برپایه علوم اجتماعی محاسباتی»^۱ با تحلیل بیش از یک میلیون توییت فارسی در بازه ۲۰۲۰ تا ۲۰۲۲ دریافتند که سطح امید اجتماعی هم‌زمان با موج‌های کووید ۱۹ کاهش محسوسی داشته است. در مقابل، با رویدادهای مثبت نظیر آغاز واکسیناسیون عمومی یا کاهش محدودیت‌های کرونایی، روندی رو به بهبود مشاهده شده است. تحلیل بیش از یک میلیون توییت نشان می‌دهد که امید اجتماعی با شیوع این ویروس در کشور کاهش می‌یابد. درعین‌حال، تحلیل برش‌های زمانی نشان می‌دهد که نگرش افراد نسبت به گذشته خود در زمان‌های مختلف متفاوت است و افراد ممکن است گذشته اجتماعی خود را با توجه به وضعیت فعلی، بازسازی کنند.

«پلیگینگ و همکاران»^۲ (۲۰۲۱) به بررسی «روابط بین امید و بهزیستی ذهنی: مروری بر ادبیات و تحلیل تجربی» در دو موج در آمریکا پرداختند. نتایج نشان داد که بین امید و بهزیستی رابطه معنادار و مثبتی وجود دارد و افزایش ناامنی‌ها و بی‌ثباتی‌های اجتماعی در حوزه‌های شغلی، حمایتی و افزایش بدهی تأثیر منفی و معناداری بر ارزیابی بدبینانه از آینده دارد.

«حسن اسلیح و همکاران»^۳ (۲۰۲۰) در پژوهش خود با نام طلب امید: اعضای محروم گروه، زمانی که به قدرت خود باور داشته باشند می‌توانند تمایل به امید را در خود محقق کنند»، نقش امید را در مبارزه برای تغییر اجتماعی در جامعه فلسطین بررسی کردند. برای این منظور، ۴۲۹ فلسطینی که تحت اشغال نظامیان در کرانه باختری زندگی می‌کردند،

1. Measuring the evolution of social hope since the outbreak of COVID 19 in Iran with a case study of Persian Twitter based on computational social science

2. Pleeging et al.

3. Hasan-Aslih et al.

شرکت کردند. نتایج پژوهش آن‌ها نشان داد فقط آن دسته از فلسطینی‌ها که کارایی گروه خود را برای تحقق خواسته‌هایشان درک می‌کنند، در زمان رویارویی با مشکلات و موانع می‌خواهند به تغییر اجتماعی امیدوار باشند.

«وزکک و همکاران»^۱ (۲۰۱۵) پژوهش «ارزیابی سطح امید و ارزیابی عوامل مؤثر بر سطوح امید در ترکیه» را انجام دادند. نتایج مطالعه آن‌ها مشخص کرد که رضایت از درآمد در هر دو مقطع تأثیر مثبتی بر امید داشته است؛ اما سایر متغیرها تأثیرهای متفاوتی داشته‌اند.

«برایانت و الارد»^۲ (۲۰۱۵) در پژوهش خود با نام «امید به‌عنوان نوعی میانجی در تفکر درباره آینده جوانان محروم»، موضوع تفکر درباره آینده را در بین گروهی از جوانان استرالیایی بررسی کردند. در این پژوهش از مشارکت‌کنندگان خواسته شد روایت‌های خودشان را درباره آینده ترسیم کنند. مشارکت‌کنندگانی که موفق به روایت یک آینده شدند، به یک زندگی عادی تمایل داشتند؛ آینده‌ای که دربردارنده شاخص‌های سنتی، مانند شغل، خانواده و خانه بود. روایت آن‌ها از آینده، مخصوص ساختارهای فرصت حداقلی در دسترس آن‌ها بود؛ یعنی اولویت اشتغال بدون توجه به نوع کاری که انجام می‌دهند.

با وجود مطالعات قبلی، به‌ویژه پژوهش‌های کمی مرتبط با استان گیلان، این تحقیق با اتخاذ رویکرد کیفی نظریه داده‌بنیاد، فراتر از شناسایی عوامل، به دنبال کشف عمیق سازوکارها و تبیین تعاملات پیچیده مؤثر بر امید اجتماعی از تجربیات زیسته جوانان گیلانی است. نوآوری اصلی در ارائه مدل پارادایمی «معماری امید اجتماعی» نهفته است که با بهره‌گیری از استعاره‌ای منسجم، پنج بُعد کلیدی (فردی، اجتماعی، اقتصادی، سیاسی، آموزشی-رسانه‌ای) را به‌صورت جامع و یکپارچه تحلیل و چارچوبی کاربردی برای فهم و تقویت امید اجتماعی در بستر استان گیلان ارائه می‌دهد و به این ترتیب، به خلأ پژوهشی در زمینه بومی‌سازی و مدل‌سازی امید اجتماعی پاسخ می‌گوید.

۲. مبانی نظری پژوهش

بررسی پیشینه مطالعاتی نشان می‌دهد که مفهوم «امید» تا دهه‌های پایانی قرن بیستم در حوزه جامعه‌شناسی کم‌تر به‌طور مستقل مطرح شده و خاستگاه اصلی آن را باید در روان‌شناسی، به‌ویژه شاخه روان‌شناسی سلامت، جست‌وجو کرد. در این حوزه، «اسنایدر و

1. Ozkoc et al.

2. Bryant & Ellard

همکارانش^۱، امید را سازه‌ای شناختی-انگیزشی تعریف می‌کنند که بر سه مؤلفه به‌هم‌پیوسته استوار است: هدف‌گذاری، طراحی مسیرها و حفظ انگیزش برای دستیابی به هدف. اگرچه این رویکرد بر بُعد فردی تأکید دارد؛ اما برای فهم امید در بستر اجتماعی نقطه آغاز مناسبی به شمار می‌رود.

چهارچوب نظری این پژوهش بر این پیش‌فرض استوار است که امید، پدیده‌ای صرفاً درونی یا شخصی نیست؛ بلکه در پیوندی پیچیده میان کنشگر و ساختار اجتماعی تکوین می‌یابد. در نگاه «ترنر»^۲، عواطف ازجمله امید، در بافت فرهنگی و ساختاری جامعه حک شده‌اند و همین پیوند ساختاری است که به آن‌ها وجهی جمعی می‌بخشد. این رهیافت برای «معماری امید اجتماعی» اهمیت ویژه دارد، چراکه هدف این رویکرد، طراحی سازوکارها و فضاهایی است که بتوانند ظرفیت‌های انگیزشی جامعه را بسمان کنند و پایدار نگه دارند.

در سنت کارکردگرایی کلاسیک، به‌ویژه نزد دورکیم، امید اجتماعی در نتیجه جامعه‌پذیری و درونی‌سازی آرمان‌های جمعی شکل می‌گیرد و عامل حفظ انسجام و نظم به شمار می‌آید. در مقابل، نظریه تعاملات آیینی رندال «کالینز»^۳ نشان می‌دهد که استمرار و پویایی امید، نیازمند بازتولید «نرژژی احساسی» در زنجیره تعاملات روزمره است. این نکته در معماری امید اجتماعی، برابر است با ایجاد جریان‌های مداوم معناسازی و هم‌احساسی که همچون ستون‌های پنهان بنا را استوار می‌کنند.

وجه فلسفی این بحث نیز برای پژوهش حاضر مغفول نمی‌ماند. «رورتی»^۴ امید را تجربه‌ای بالقوه تحول‌آفرین می‌داند که می‌تواند ساختارهای مسلط را بازآرایی کند. بر همین اساس، مدل معماری امید اجتماعی که در این تحقیق بسط یافته، می‌کوشد هم پایداری ساختاری را تضمین کرده و هم امکان تغییرات مثبت را در دل آن حفظ کند. با ترکیب و نقد دیدگاه‌های فوق، می‌توان سه اصل راهبردی را به‌عنوان چهارچوب نظری این پژوهش برشمرد:

۱. آینده‌سازی جمعی: امید باید بتواند چشم‌اندازی مشترک بیافریند که تصمیم‌ها و اقدامات اجتماعی را هدایت و هم‌راستا کند.

۲. زایش از دل بحران: دشواری‌ها و کاستی‌ها نه‌تنها تهدیدی برای تداوم جامعه نیستند بلکه می‌توانند منبع تولید شکل‌های تازه‌ای از معماری امید باشند.

1. Snyder et al.

2. Turner

3. Collins

4. Rorty

۳. دوگانگی ذهنی-عینی: امید، هم برساخته‌ای است از ادراکات و تجارب فردی و هم سازه‌ای نهادی-ساختاری که باید در کالبد جامعه نهادینه شود. بدین‌سان، مبانی نظری این پژوهش صرفاً گردآوری و بازگویی دیدگاه‌ها نیست، بلکه عرصه‌ای برای گفت‌وگوی انتقادی و پیوند دادن رویکردهای روان‌شناختی، جامعه‌شناختی و فلسفی است تا هر یک، بخشی از سازوکارهای شکل‌گیری و تداوم این پدیده را روشن کنند. این ترکیب تحلیل‌ها، با عبور از سطح توصیف صرف، پلی منسجم میان ریشه‌های فردی، سازوکارهای نهادی در سطح میانه و بسترهای کلان ساختاری ایجاد می‌کند و مسیر گذر از نظریه‌های پراکنده به چارچوبی بومی و قابل اجرا را هموار می‌سازد. چنین چارچوبی در خدمت هدف اصلی تحقیق - تبیین و طراحی الگوی معماری امید اجتماعی - قرار دارد و پشتوانه‌ای نظری برای تحلیل می‌دانی فراهم می‌آورد و هم چشم‌اندازی روشن برای انتخاب و استفاده از روش‌شناسی مناسب پیش روی پژوهش می‌گذارد.

۳. روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر با هدف تبیین مدل چندبعدی امید اجتماعی جوانان استان گیلان، از رویکرد کیفی با استفاده از راهبرد نظریه «داده‌بنیاد»^۱ بهره گرفته است. انتخاب این روش به دلیل ماهیت پیچیده و چندوجهی پدیده امید اجتماعی و ضرورت کشف دقیق و عمیق عوامل مؤثر بر این سازه در چهارچوب تجربیات زیسته مشارکت‌کنندگان بوده است. نظریه داده‌بنیاد به‌عنوان یک روش پژوهشی استقرایی، امکان کشف و توسعه نظریه‌ای جدید برپایه داده‌های می‌دانی را فراهم می‌کند. این روش به‌ویژه هنگامی که دانش موجود در زمینه مورد مطالعه محدود یا نیاز به چارچوبی بومی و مرتبط با شرایط اجتماعی و فرهنگی باشد، ابزار مناسبی برای تحلیل مسائل اجتماعی محسوب می‌شود. جامعه آماری این پژوهش شامل جوانان ساکن استان گیلان در محدوده سنی ۱۸ تا ۳۵ سال بوده است. از آنجاکه این گروه سنی نقش مهمی در شکل‌گیری تحولات اجتماعی و آینده جامعه ایفا می‌کند، به‌عنوان جامعه هدف انتخاب شدند. نمونه تحقیق شامل ۲۱ نفر از جوانان گیلانی بود که با استفاده از نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شدند. برای اطمینان از تنوع و جامع بودن نمونه‌ها، معیارهای زیر در انتخاب مشارکت‌کنندگان اعمال شده است: محدوده سنی (جوانان ۱۸ تا ۳۵ سال)، تنوع جنسیتی (مرد و زن)، سطح تحصیلات (از دبیرستان تا دکتری) وضعیت شغلی (شاغل، دانشجو و بیکار) وضعیت اقتصادی-اجتماعی (اقتضار

مختلف جامعه)، محل سکونت (مناطق شهری و روستایی استان گیلان)، اطلاعات مرتبط با ویژگی‌های فردی مشارکت‌کنندگان در جدول زیر ارائه شده است:

جدول ۱: مشخصات فردی مصاحبه‌شونده‌ها

ردیف	جنسیت	سن	وضعیت تأهل	تخصص	شغل	وضعیت اقتصادی	وضعیت اعتقادی	مدرک تحصیلی
۱	♀	۳۰	مجرد	مسائل	کارمند شبکه بهداشت	متوسط	مذهبی	کارشناسی
۲	♀	۲۸	مجرد	معلم	کارمند اداره تعاون	پایین	مقید	کارشناسی ارشد
۳	♀	۳۳	مجرد	آستانه	بیکار	پایین	حداقلی	کارشناسی ارشد
۴	♀	۳۵	مجرد	رودبار	دبیر	متوسط	متوسط	دکتری
۵	♀	۳۳	متاهل	رشت	وکیل	خوب	رعایت احکام و قوانین دین	کارشناسی ارشد
۶	♀	۲۸	متاهل	رشت	کارمند منطقه آزاد	ضعیف	خیلی مذهبی	کارشناسی ارشد
۷	♀	۳۳	متاهل	شندرود	کارگر کارگاه فرآورده‌های بتنی	متوسط	خیلی مذهبی	کارشناسی ارشد

ردیف	جنسیت	سن	وضعیت تأهل	شهر	شغل	وضعیت اقتصادی	وضعیت اعتقادی	مدرک تحصیلی
۸	♀	۲۸	متاهل	رشت	معلم	متوسط	مذهبی	کارشناسی ارشد
۹	♀	۳۰	مجرد	رودسر	دبیر	پایین	نه مذهبی و نه غیرمذهبی	کارشناسی
۱۰	♀	۳۲	متاهل	رشت	بیکار	متوسط	مذهبی نیستم ولی پایبند به اصول اخلاقی	کارشناسی
۱۱	♀	۳۱	متاهل	لنگرود	آموزگار	متوسط	معتقد	کارشناسی ارشد
۱۲	♀	۳۴	مطلقه	رودسر	کتابدار	متوسط	بدون اعتقادات دینی	کارشناسی ارشد
۱۳	♀	۲۴	مجرد	قزوین	بیکار	پایین	رعایت احکام دین	کارشناسی
۱۴	♀	۳۵	متاهل	رضوانشهر	مدیر حوزه علمیه	متوسط	مذهبی و معتقد	سطح ۳ حوزوی
۱۵	♀	۲۹	مجرد	ماسال	بیکار	پایین	خیلی مذهبی	سطح ۲ حوزوی

ردیف	جنسیت	سن	وضعیت تأهل	شهر	شغل	وضعیت اقتصادی	وضعیت اعتقادی	مدرک تحصیلی
۱۶	♀	۲۸	مجرد	مسال	دهیار	بالا	مذهبی	کارشناسی
۱۷	♀	۲۰	مجرد	شاندیز	کارگر فروشگاه مواد غذایی	ضعیف	کمی مذهبی	دوم دبیرستان
۱۸	♀	۳۲	متاهل	لاهیجان	پزشک	متوسط بالا	مذهبی	کارشناسی ارشد
۱۹	♂	۳۲	متاهل	صومعه سرا	کارمند شهرداری	متوسط	معتقد	کارشناسی ارشد
۲۰	♀	۳۴	متاهل	رشت	وکیل	بالا	مذهبی	کارشناسی ارشد
۲۱	♀	۳۳	متاهل	مسال	شاغل در کافی نت	متوسط	رعایت مسائل دینی	کارشناسی

تحلیل داده‌ها در این پژوهش از طریق فرایند کدگذاری سه مرحله‌ای نظریه داده‌بنیاد انجام شد:

«کدگذاری باز»: در این مرحله، داده‌های خام مصاحبه به مفاهیم اولیه تجزیه و پیشنهادهایی به صورت مقوله‌های پایه استخراج گردید. هدف این مرحله شناسایی گسترده‌ترین مفاهیم مرتبط با امید اجتماعی بود.

«کدگذاری محوری»^۱: در این مرحله، مقوله‌های ایجادشده به محور اصلی سازمان‌دهی شدند. این مرحله شامل شناسایی روابط میان مقوله‌ها و عوامل اثرگذار بر امید اجتماعی بود (مانند عوامل علی، زمینه‌ها و پیامدها).

«کدگذاری انتخابی»^۲: در این مرحله، مقوله هسته‌ای تحت عنوان «امید اجتماعی در بستر چالش‌های اجتماعی - اقتصادی» انتخاب شد و سایر مقوله‌ها به شکلی نظام‌مند حول این مقوله یکپارچه شدند تا نظریه نهایی طراحی شود.

در طول فرایند تحلیل داده‌ها، یادداشت‌هایی درباره روابط میان داده‌ها، مقوله‌ها و ایده‌های پژوهشگر ثبت شد تا از انسجام فرایند تحلیل اطمینان حاصل شود. داده‌های به‌دست‌آمده به‌طور مداوم با داده‌های قبلی و تحلیل‌های صورت گرفته مقایسه شدند تا دقت و جزئیات روابط میان مفاهیم دقیق‌تر شود. برای اطمینان از قابلیت اعتماد و روایی داده‌ها، اقدامات زیر صورت گرفت: «شباع نظری»^۳، بازبینی توسط اساتید و استفاده از نقل‌قول‌های مستقیم

۴. یافته‌های پژوهش

در این بخش، یافته‌های حاصل از کدگذاری‌های باز و محوری، شامل مقوله‌های اصلی، زیرمقوله‌ها و برخی نقل‌قول‌های مرتبط ارائه شده است. این زیرمقوله‌ها و نقل‌قول‌ها و تحلیل‌های متعاقب آن‌ها، سعی دارند به شفاف‌سازی ارتباط بین عوامل مؤثر بر امید و ناامیدی در جامعه ایرانی، براساس داده‌های استخراج‌شده از مصاحبه‌ها، بپردازند. یافته‌های تحقیق در پاسخ به سؤال پژوهش مبنی بر شناسایی عوامل تقویت‌کننده و درک ساختار امید اجتماعی در میان جوانان ۱۸ تا ۳۵ ساله گیلان، پنج بُعد اصلی را شامل عوامل فردی (مانند تلاش، نگرش مثبت، خودباوری)، اجتماعی (شامل عدالت، مشارکت و سرمایه اجتماعی)، اقتصادی (مشمول بر ثبات، فرصت‌های شغلی و عدالت اقتصادی)، سیاسی (مانند شفافیت، مشارکت و برقراری عدالت سیاسی) و آموزشی-رسانه‌ای (نظیر انتشار محتوای مثبت و انگیزشی، آموزش مهارت‌های زندگی و توانمندسازی فردی) به‌عنوان عوامل کلیدی شناسایی کردند. همچنین تحلیل‌ها نشان داد که تعامل پیوسته این ابعاد پنج‌گانه، ساختار امید اجتماعی را شکل می‌دهد؛ به‌طوری‌که توازن و تقویت هم‌زمان این مؤلفه‌ها، مدل مفهومی «معماری امید اجتماعی» را ترسیم می‌کند و پایداری امید در

1. Axial Coding

2. Selective Coding

3. Theoretical Saturation

جوانان وابسته به انسجام و عملکرد همگرا در این شبکه درهم تنیده است. در ادامه به شرح هر یک از این ابعاد و ارائه نقل قول‌هایی از مشارکت‌کنندگان پرداخته می‌شود:

جدول ۲: عوامل فردی تقویت‌کننده امید اجتماعی

مفوله فرعی	شرح	نقل قول‌ها	تحلیل
تلاش، پشتکار و استقامت	مشارکت‌کنندگان تأکید دارند که عاملیت فردی و پشتکار در شرایط دشوار، زیربنای اصلی ایجاد امید اجتماعی است.	«برای پیشرفت باید بجنگی، حتی اگر هزار بار شکست بخوری» (مصاحبه ۸) «وقتی زمین می‌خورم، دوباره بلند می‌شم. نباید تسلیم شد.» (مصاحبه ۱۲) «فقط تلاش مداوم که امید رو برمی‌گردونه» (مصاحبه ۱۸)	این نقل قول‌ها نشان‌دهنده اهمیت تاب‌آوری و تلاش مداوم در دستیابی به اهداف است. مشارکت‌کنندگان شکست‌ها را نه به‌عنوان بازدارنده، بلکه به‌عنوان تجربه‌های یادگیری و محرک امید به موفقیت می‌بینند.
نگرش مثبت و سازگاری	نگرش مثبت و سازگاری با چالش‌ها در شرایط بحرانی از عوامل کلیدی تقویت امید در جوانان است.	«تو هر مشکلی یه فرصت هست؛ فقط باید مثبت فکر کنی تا پیداش کنی» (مصاحبه ۸) «همیشه نیمه پر لیوان رو می‌بینم، این‌طوری زندگی راحت‌تر می‌شه» (مصاحبه ۹)	ترویج نگرش مثبت می‌تواند از طریق آموزش‌های روان‌شناختی و کلاس‌های گروهی انجام شود. ایجاد کمپین‌های رسانه‌ای برای نمایش جنبه‌های مثبت جامعه نیز اثرگذار خواهد بود.
خودباوری و اعتماد به نفس	احساس خودکارآمدی و اعتماد به نفس در مواجهه با مشکلات، به جوانان کمک می‌کند نقش فعال‌تری در زندگی داشته باشند.	«اعتماد به نفس باعث شد که از سدهای سخت زندگی عبور کنم» (مصاحبه ۱۱) «آگه باور داشته باشی که می‌تونی، هیچ‌چیز غیرممکن نیست» (مصاحبه ۴)	این نقل قول‌ها اهمیت باور به توانمندی‌های فردی را برجسته می‌کنند. ایجاد برنامه‌های مشاوره‌ای برای تقویت اعتماد به نفس در محیط‌های کاری و تحصیلی می‌تواند در تقویت امید اجتماعی نقش مؤثری ایفا کند.

جدول ۳: عوامل اجتماعی تقویت‌کننده امید اجتماعی

مقوله فرعی	شرح	نقل قول‌ها	تحلیل
حمایت اجتماعی	وجود خانواده، دوستان و شبکه‌های حمایتی از عوامل حیاتی در حفظ امید اجتماعی است.	«حمایت خانواده بزرگ‌ترین دلیل سر پا ماندن من هست» (مصاحبه ۶) «وقتی کنار دوستان نزدیکم هستم، سخت‌ترین روزهای زندگی تحمل می‌شه» (مصاحبه ۲) «اگر مردم به همدیگه اعتماد داشته باشن و باهم همدل باشن، می‌شه خیلی مشکلات جامعه رو حل کرد» (مصاحبه ۱۲)	سرمایه اجتماعی از طریق تقویت روابط انسانی و اجتماعی باعث ایجاد امید می‌شود. خانواده، دوستان و گروه‌های اجتماعی افراد را از انزوا خارج کرده و با فراهم کردن حمایت عاطفی و روانی، تاب‌آوری افراد را در برابر مشکلات افزایش می‌دهند. اعتماد عمومی به نهادهای اجتماعی و سیاسی نیز عاملی مؤثر در کاهش اضطراب‌های اجتماعی و اقتصادی است.
عدالت اجتماعی	دریافت فرصت‌های برابر در جامعه از ضروری‌ترین عوامل شکل‌گیری امید اجتماعی است.	«اگر عدالت اجرا بشه، حس می‌کنی همه چیز امکان‌پذیره» (مصاحبه ۱۳) «وقتی تبعیض وجود نداشته باشه، آدم‌ها انگیزه بیشتری برای تلاش دارن» (مصاحبه ۱۴)	عدالت اجتماعی باعث کاهش حس تبعیض و افزایش امید فردی و جمعی می‌شود. تلاش برای مبارزه با فساد و انجام اصلاحات ساختاری در توزیع منابع از جمله پیشنهادهاى عملی در این حوزه است.
مشارکت اجتماعی	مشارکت جوانان در امور اجتماعی باعث احساس تعلق به جامعه و اثربخشی می‌شود.	«شرکت در فعالیت‌های محلی بهم این حس رو می‌ده که تأثیرگذارم» (مصاحبه ۳) «یکی از بهترین حس‌ها آینه که کارهای داوطلبانهات زندگی بقیه رو بهتر کنه» (مصاحبه ۱۱)	مشارکت اجتماعی، انگیزه و حس اثربخشی افراد را تقویت می‌کند. ایجاد فرصت‌هایی برای حضور فعال جوانان در تصمیم‌گیری‌های محلی می‌تواند تأثیر مثبتی داشته باشد.

جدول ۴: عوامل اقتصادی تقویت‌کننده امید اجتماعی

مقوله فرعی	شرح	نقل قول‌ها	تحلیل
ثبات اقتصادی و رشد پایدار	ثبات اقتصادی و پیش‌بینی‌پذیری شرایط مالی باعث کاهش نگرانی‌های مردم می‌شود.	«زمانی که اقتصاد پایدار باشد، مردم بیشتر به آینده امیدوار می‌شن.» (مصاحبه ۱۵) «کنترل تورم خیلی می‌تونه امید به زندگی رو زیاد کنه.» (مصاحبه ۵)	ثبات اقتصادی و کنترل تورم از طریق سیاست‌گذاری مناسب می‌تواند حس امنیت اقتصادی را در مردم افزایش دهد.
فرصت‌های شغلی و درآمد مناسب	دسترسی به مشاغل پایدار و حمایت از کسب‌وکارها امید به آینده را تقویت می‌کند.	«شغل پایدار امید به آینده رو زیاد می‌کنه.» (مصاحبه ۱۹) «استارت‌آپ‌ها نیازمند حمایت هستن؛ این خیلی امیدوارکننده است.» (مصاحبه ۷)	حمایت از صنایع کوچک و کاهش بیکاری از طریق سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌ها از پیشنهادهای کلیدی است.
عدالت اقتصادی	وجود عدالت در توزیع منابع، نابرابری‌ها را کاهش داده و امید اجتماعی را تقویت می‌کند.	«وقتی ثروت عادلانه تقسیم بشه، مردم احساس ارزشمندی می‌کنن.» (مصاحبه ۶) «کاهش شکاف طبقاتی امید به زندگی رو زیاد می‌کنه.» (مصاحبه ۸)	عدم عدالت اقتصادی منجر به حس بی‌ارزشی و ناامیدی در افراد می‌شود؛ اما با کاهش نابرابری‌ها می‌توان حس امید عمومی را افزایش داد و مشارکت بیشتری در جامعه ایجاد کرد.

جدول ۵: عوامل سیاسی تقویت‌کننده امید اجتماعی

مقوله فرعی	شرح	نقل قول‌ها	تحلیل
شفافیت اطلاعات و ضدفساد	شفافیت نهادی و مبارزه با فساد اعتماد عمومی را افزایش داده و باعث تقویت امید اجتماعی می‌شود.	«وقتی شفافیت باشه، بیشتر حس می‌کنی امیدوار بودن منطقیه.» (مصاحبه ۱۰) «برخورد با مفسدان همیشه حس عدالت را در مردم افزایش می‌دهد.» (مصاحبه ۱۳)	بازنگری در فرایندهای تصمیم‌گیری و تقویت شفافیت، اعتماد عمومی را افزایش داده و امید اجتماعی را گسترش می‌دهد.

مقوله فرعی	شرح	نقل قول‌ها	تحلیل
مشارکت سیاسی جوانان	حضور جوانان در تصمیم‌گیری‌های کلان انگیزه و هم‌بستگی اجتماعی را تقویت می‌کند.	«مشارکت سیاسی نشون می‌ده که می‌تونی تغییر ایجاد کنی.» (مصاحبه ۷) «وقتی مردم حس کنند نقش مستقیم در سیاست دارند، کاملاً به آینده امیدوار می‌شوند.» (مصاحبه ۹)	ایجاد فرصت برای مشارکت سیاسی جوانان در سیاست‌گذاری‌های کلان از راهکارهای مؤثر در تقویت امید اجتماعی است.
برقراری عدالت سیاسی و اجتماعی	ایجاد وضعیتی که در آن همه شهروندان صرف‌نظر از جنسیت، قومیت یا موقعیت اجتماعی از حقوق برابر برخوردار باشند.	«وقتی عدالت سیاسی اجرا بشه، حس ارزشمندی پیدا می‌کنی.» (مصاحبه ۱۴) «اگر مردم احساس کنند قانون برای همه یکسان اجرا می‌شود، به آینده امیدوارتر خواهند بود.» (مصاحبه ۳)	پایش و اجرای سیاست‌های عادلانه در حوزه‌های عمومی و سیاسی می‌تواند از عوامل تقویت‌کننده امید اجتماعی باشد.

جدول ۶: عوامل آموزشی-رسانه‌ای تقویت‌کننده امید اجتماعی

مقوله فرعی	شرح	نقل قول‌ها	تحلیل
انتشار محتوای مثبت و انگیزشی	رسانه‌ها به‌عنوان ابزارهای قدرتمند، نقش مهمی در هدایت افکار عمومی و ایجاد امید دارند. انتشار اخبار مثبت در کنار محتوای انگیزشی، امکان پیشرفت و تغییر را به جامعه القا می‌کند.	«وقتی اخبار موفقیت یه منطقه در رسانه‌ها منتشر می‌شه، حس می‌کنیم تغییر ممکنه.» (مصاحبه ۷) «برنامه‌های تلویزیونی درباره موفقیت آدم‌ها تو شرایط سخت خیلی اثرگذار هستند.» (مصاحبه ۹) «دیدن زندگی یه فرد موفق، باعث شده منم به این فکر کنم که تلاش کنم.» (مصاحبه ۱۱) «اخبار خوب از تغییرات اقتصادی، مثل کاهش تورم، خیلی امیدبخش‌اند.» (مصاحبه ۸)	انتشار محتوای مثبت و انگیزشی به‌طور مستقیم احساس امنیت روانی و انگیزه افراد برای مشارکت در توسعه اجتماعی را تقویت می‌کند. این محتواها می‌توانند سد ناامیدی را بشکنند و راه را برای حرکت جمعی و فردی به سمت تغییر سازنده باز کنند.

مفوله فرعی	شرح	نقل قول‌ها	تحلیل
آموزش مهارت‌های زندگی و توانمندسازی فردی	نظام آموزشی و رسانه‌ها با ارائه آموزش‌های عملی و مهارت‌های زندگی، می‌توانند حس امنیت روانی و اعتمادبه‌نفس افراد را به‌گونه‌ای افزایش دهند که افراد توانایی مدیریت چالش‌های زندگی را پیدا کنند.	«یادگرفتن مهارت‌های تصمیم‌گیری باعث می‌شه احساس کنم خودم می‌تونم زندگی‌م رو اداره کنم.» (مصاحبه ۶) «برنامه‌های کاربردی تلویزیون درباره مدیریت زندگی، باعث بیشتر شدن امیدم شده.» (مصاحبه ۳) «وقتی مهارت‌هایی مثل کنترل استرس یاد می‌گیرم، راحت‌تر مشکلات زندگی رو حل می‌کنم.» (مصاحبه ۱۴)	توانمندسازی فردی از طریق آموزش مهارت‌های عملی، نه تنها به تقویت اعتمادبه‌نفس کمک می‌کند، بلکه احساس کنترل فردی بر زندگی را افزایش می‌دهد. این فرایند می‌تواند افراد را برای فعالیت اجتماعی آماده کند و امکان حرکت به سمت اهداف بزرگ‌تر را فراهم نماید.

۴-۱. طراحی مدل معماری امید اجتماعی

براساس تحلیل داده‌های جمع‌آوری‌شده از جوانان استان گیلان، مدل «معماری امید اجتماعی» به‌عنوان یک چهارچوب نظری جامع ارائه شده است. این مدل ساختار چندبُعدی و پیچیده امید اجتماعی را با تمرکز بر عوامل فردی، اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و آموزشی-رسانه‌ای توضیح می‌دهد. در این مدل، اجزای مختلف مانند فونداسیون، دیوار، سقف، ستون و پنجره‌های یک ساختمان، به شکلی نمادین و استعاره‌ای به ابعاد مختلف امید اجتماعی در جوانان اشاره دارند که تعامل و انسجام آن‌ها برای پایداری این بنا ضروری است.

❖ فونداسیون و اسکلت؛ عوامل فردی

عوامل فردی به‌عنوان پایه‌های زیربنایی این معماری عمل می‌کنند. این عوامل، شامل ویژگی‌هایی هستند که نیروی محرکه اصلی برای مقاومت در برابر چالش‌ها و حفظ امید در سطح فردی را فراهم می‌کنند. عوامل فردی نیروهای درونی سازنده امید هستند. این عوامل همانند پی محکم یک بنا هستند که تحمل‌پذیری کل ساختمان امید اجتماعی را تعیین می‌کنند. آموزش مهارت‌های زندگی، تاب‌آوری، پذیرش شکست، تقویت

اعتمادبه‌نفس، تقویت خودباوری، تربیت نسل جوان و تجربه‌اندوژی از ناکامی‌ها، این لایه بنیادین را مقاوم و پایدار می‌سازد.

❖ دیوارهای بنا؛ عوامل اجتماعی

عوامل اجتماعی مانند دیوارهای حائل در این معماری عمل می‌کنند که امنیت و حمایت برای جوانان فراهم می‌کنند. این عوامل، انسجام و هم‌بستگی اجتماعی را تقویت کرده و در نتیجه امید به آینده را افزون می‌کنند. دیوارهای اجتماعی نه تنها حمایت روانی ارائه می‌دهند، بلکه مشارکت اجتماعی را ممکن می‌سازند؛ این امر انگیزه و حس تعلق جوانان را به جامعه دوچندان می‌کند. دیوارهای این معماری، همواره به سرمایه اجتماعی، حمایت خانواده و دوستان، مشارکت در گروه‌های اجتماعی و احساس تعلق جمعی وابسته‌اند. دیواری که هر چقدر ضخیم‌تر و سالم‌تر باشد، فضای امن‌تری برای رشد و بالندگی امید مهیا خواهد کرد. روابط میان‌فردی مثبت، اعتماد، عدالت اجتماعی و فرصت برابر، به دیوارهای محافظت‌کننده این بنا استحکام مضاعف می‌دهد.

❖ سقف بنا؛ عوامل اقتصادی

عوامل اقتصادی در معماری امید اجتماعی، مانند سقفی عمل می‌کنند که امنیت، ثبات و آرامش را برای جوانان فراهم می‌آورد و آنان را از ناملایمات و بحران‌های اقتصادی محافظت می‌کند. این سقف، زمینه‌ساز برنامه‌ریزی مطمئن برای آینده و رشد فردی و جمعی است. سقف اقتصادی قوی، نه تنها آرامش روانی، بلکه توان برنامه‌ریزی بلندمدت و اعتماد به آینده را برای جوانان فراهم می‌کند. در مقابل، تزلزل اقتصادی، بیکاری و نبود عدالت اقتصادی می‌تواند امید اجتماعی را به شدت تضعیف کند. سیاست‌های پایدار اقتصادی، کاهش تورم و حمایت از کسب‌وکارهای نوپا، ابزارهایی برای تقویت این سقف محافظ هستند. ستون‌های سیاسی مستحکم، از سویی اعتماد و مشارکت جوانان را افزایش داده و از سوی دیگر بنا را در مقابل آسیب‌ها و بحران‌ها حفظ می‌کنند. نبود شفافیت، عدم مشارکت و بی‌عدالتی سیاسی می‌تواند اساسی‌ترین پایه‌های امید اجتماعی را تضعیف کند. طراحی سازوکارهای شفاف، پاسخ‌گو و عادلانه و همچنین فراهم کردن بستر حضور جوانان در سیاست، اهمیت بالایی در قوام و پایداری امید اجتماعی دارد. سقف این معماری نه تنها بر کل ساختار سایه می‌افکند، بلکه امنیت و آرامش جوانان را در برابر طوفان‌های اقتصادی تضمین می‌کند. سقف اقتصادی مقتدر، یعنی ثبات مالی، فرصت‌سازی برای شغل و درآمد عادلانه، کاهش فاصله طبقاتی و نظارت بر عدالت در توزیع امکانات وقتی جوانان چتر حمایتی بر سر بدانند، با خیالی آسوده‌تر برنامه آینده خود را می‌سازند.

❖ ستون‌ها و اسکلت بنا؛ عوامل سیاسی

عوامل سیاسی در مدل معماری امید اجتماعی همچون ستون‌ها و اسکلت ساختمان عمل می‌کنند، که موجب استواری، تعادل و تاب‌آوری کل بنا می‌شوند. این مؤلفه‌ها ستون‌هایی هستند که اگر ضعیف باشند، حتی محکم‌ترین سقف یا دیوارها نیز نمی‌توانند امید را پابرجا نگه دارند. ستون‌ها و اسکلت فنی این بنا را سیاست‌های شفاف، مشارکت سیاسی مؤثر، عدالت در همه سطوح حکمرانی، شفافیت نهادی و مبارزه عملی با فساد تشکیل می‌دهند. این ستون‌ها، سازه امید را حتی در دشوارترین بحران‌ها سرپا نگه می‌دارند. هر میزان این ستون‌ها بلندتر و قوی‌تر باشند، بنا مقاوم‌تر و توسعه‌پذیرتر می‌شود و تنها با حضور آن‌ها است که سایر اجزا می‌توانند نقش خود را بی‌نقص ایفا کنند.

❖ پنجره‌ها و روشنایی بنا؛ عوامل آموزشی-رسانه‌ای

پنجره‌ها و روشنایی در این معماری به سامانه آموزشی-رسانه‌ای اشاره دارد که دیدگاه‌های جوانان را شکل داده و امید آن‌ها به آینده را پرورش می‌دهد. سامانه آموزشی-رسانه‌ای نه تنها اطلاعات بلکه انگیزه و تصویرهایی از آینده را به جوانان ارائه می‌دهد. حمایت از رسانه‌های مستقل و آموزش کاربردی می‌تواند این ابعاد را تقویت کند. هیچ معماری بدون پنجره‌هایی که نور و چشم‌انداز روشن به درون بدهند کامل نیست. سامانه آموزشی مهارت‌محور و رسانه‌های مثبت‌اندیش، همان پنجره‌هایی هستند که امید، انگیزه و افق دید جوانان را گسترش می‌دهند. بازتاب نقدپذیر واقعیت‌ها، از سویی رسانه را از تبلیغات منفی دور می‌کند و از سوی دیگر خرد، خلاقیت و انگیزه را به فضای امید اجتماعی تزریق می‌کند.

❖ تعامل اجزا؛ یک معماری پویا

آنچه معماری امید اجتماعی را منحصربه‌فرد می‌سازد، تأکید این مدل بر تعامل و هماهنگی اجزای مختلف آن است: برای مثال، حتی اگر ستون‌های فردی قوی باشند، نبود سقف اقتصادی و سیاسی پایدار یا دیوارهای اجتماعی مستحکم می‌تواند کل بنا را متزلزل کند. یا اگر پنجره‌های معماری (عوامل آموزشی-رسانه‌ای) تصویری منفی از شرایط ارائه دهند، امید اجتماعی ممکن است به سرعت افت کند.

شکل ۱: مدل پرا دایمی: معماری امید اجتماعی

نتیجه‌گیری و پیشنهاد

هدف اصلی این پژوهش واکاوی و تحلیل عوامل تقویت کننده امید اجتماعی در میان جوانان استان گیلان با استفاده از رویکرد نظریه داده‌بنیاد بود. یافته‌های حاصل از مصاحبه‌های عمیق با ۲۱ نفر از جوانان گیلانی (۱۸ تا ۳۵ سال) در پاسخ به سؤال پژوهش، نشان داد که امید اجتماعی در میان این قشر، پدیده‌ای چندوجهی است که تحت تأثیر مجموعه‌ای از عوامل فردی و ساختاری در پنج بُعد اصلی فردی، اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و آموزشی-رسانه‌ای قرار دارد. مدل «معماری امید اجتماعی» که براساس این یافته‌ها ارائه شد، به‌خوبی نشان می‌دهد که چگونه این عوامل در تعامل با یکدیگر، ساختار امید اجتماعی جوانان را شکل می‌دهند و پایداری آن به استحکام تمامی این ابعاد وابسته است. نتایج این

پژوهش با مبانی نظری امید اجتماعی، به‌ویژه دیدگاه‌هایی که بر نقش عوامل ساختاری و اجتماعی در شکل‌گیری این مفهوم تأکید دارند، همخوانی دارد. امید اجتماعی فراتر از یک وضعیت روان‌شناختی صرف، ریشه در شرایط عینی و ذهنی جامعه دارد و تحت تأثیر عواملی نظیر سرمایه اجتماعی، عدالت اجتماعی، فرصت‌های اقتصادی و کارکرد نهادهای سیاسی و رسانه‌ای قرار می‌گیرد (کنت، ۲۰۱۵: ۴۵). براساس داده‌های پیمایش ملی ارزش‌ها و نگرش‌های ایرانیان (۱۳۹۴)، در سطح ملی حدود ۵۸ درصد پاسخ‌گویان، مردم را «غالباً غیرقابل اعتماد» می‌دانند، ۶۵ درصد نسبت به آینده اقتصادی خود و خانواده‌شان ابراز نگرانی کرده و ۶۲ درصد احساس می‌کنند صدایشان در سیاست‌گذاری شنیده نمی‌شود. این شکاف اعتماد و بی‌عدالتی ادراک‌شده در دسترسی به فرصت‌ها، مستقیماً بر سطح امید اجتماعی اثر می‌گذارد و موجب می‌شود حتی جوانان دارای مهارت و انگیزش فردی، در عمل با محدودیت‌های نهادی و ساختاری روبه‌رو شوند.

در بُعد فردی، یافته‌های پژوهش بر اهمیت ویژگی‌هایی نظیر تلاش و پشتکار، نگرش مثبت، خودباوری و یادگیری از شکست‌ها در تقویت امید اجتماعی تأکید دارند. این عوامل به جوانان کمک می‌کنند تا با چالش‌ها و ناکامی‌ها کنار آمده و با اتکا بر توانمندی‌های درونی خود، نگاهی امیدوارانه به آینده داشته باشند. این یافته‌ها با نظریه‌های روان‌شناختی امید، که بر نقش مؤلفه‌های شناختی و انگیزشی فرد در شکل‌گیری امید تأکید دارند، سازگار است (امیری، ۱۳۹۸: ۲۹؛ اسنایدر، ۲۰۰۲). به‌عنوان مثال، در مصاحبه‌ها، برخی از مصاحبه‌شوندگان به اهمیت «تلاش برای رسیدن به هدف» و «خودباوری» به‌عنوان عوامل مهم در حفظ امید به آینده خود اشاره کردند. باین‌حال، این پژوهش نشان داد که حتی قوی‌ترین عوامل فردی نیز بدون وجود بسترهای اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و آموزشی-رسانه‌ای مناسب، نمی‌توانند به‌تنهایی امید اجتماعی را به‌طور پایدار حفظ کنند.

در بُعد اجتماعی، سرمایه اجتماعی قوی، عدالت اجتماعی و انسجام اجتماعی به‌عنوان عوامل کلیدی تقویت‌کننده امید اجتماعی شناسایی شدند. شبکه‌های حمایتی قوی، اعتماد متقابل میان افراد جامعه و احساس تعلق به یک جمع، به جوانان احساس امنیت و حمایت داده و امید آن‌ها به آینده جامعه را افزایش می‌دهد. مشارکت در فعالیت‌های اجتماعی و مدنی نیز، همان‌طور که در برخی مصاحبه‌ها مشاهده شد، به جوانان احساس اثربخشی و توانمندی برای ایجاد تغییر می‌دهد. نابرابری و بی‌عدالتی، به‌ویژه در دسترسی به فرصت‌ها، از مهم‌ترین عوامل تضعیف‌کننده امید اجتماعی است. این یافته‌ها بر اهمیت نقش نهادهای

اجتماعی و روابط میان‌فردی در شکل‌گیری امید اجتماعی تأکید دارند و با دیدگاه‌های «پاتنام»^۱ درخصوص اهمیت سرمایه اجتماعی هم‌سو هستند.

در بُعد اقتصادی وجود فرصت‌های شغلی مناسب و ثبات اقتصادی به‌عنوان عوامل حیاتی در تقویت امید اجتماعی جوانان مطرح شدند. بیکاری، تورم و بی‌ثباتی اقتصادی، از مهم‌ترین دلایل ناامیدی و نگرانی در میان جوانان هستند (رفیع‌پور، ۱۳۸۰). احساس امنیت اقتصادی و توانایی تأمین معاش، پیش‌شرط مهمی برای برنامه‌ریزی برای آینده و داشتن امید به آن است. در مصاحبه‌ها نیز، چالش‌های اقتصادی به‌عنوان یکی از مهم‌ترین موانع امیدواری جوانان مطرح شدند.

در بُعد سیاسی، مشارکت سیاسی، شفافیت و پاسخ‌گویی مسئولین و ثبات سیاسی، به‌عنوان عوامل مؤثر بر امید اجتماعی شناسایی شدند. زمانی که جوانان احساس می‌کنند می‌توانند در فرایندهای سیاسی نقش داشته باشند و صدایشان شنیده می‌شود و مسئولین نیز پاسخ‌گو و شفاف هستند، اعتمادشان به نظام سیاسی افزایش یافته و امیدشان به امکان ایجاد تغییرات مثبت در جامعه تقویت می‌شود. بی‌ثباتی سیاسی و عدم شفافیت، زمینه را برای بی‌اعتمادی و ناامیدی فراهم می‌آورد (ربانی خوراسگانی و کیان‌پور، ۱۳۸۸). در برخی مصاحبه‌ها نیز، فقدان شفافیت و پاسخ‌گویی مسئولین به‌عنوان عامل تضعیف‌کننده امید اجتماعی مطرح شد.

در بُعد آموزشی-رسانه‌ای، نقش رسانه‌های مثبت‌اندیش و منتقد سازنده و نظام آموزشی پویا و کاربردی برجسته گردید. رسانه‌ها با تأثیرگذاری بر برداشت جوانان از جامعه و آینده، نقش مهمی در شکل‌گیری امید اجتماعی ایفا می‌کنند. همچنین، نظام آموزشی که جوانان را برای ورود موفق به بازار کار و ایفای نقش فعال در جامعه آماده می‌کند، به تقویت امید اجتماعی آن‌ها کمک می‌کند. محتوای رسانه‌ها و کیفیت نظام آموزشی به‌عنوان عواملی که می‌توانند بر دیدگاه جوانان نسبت به آینده تأثیر بگذارند، در مصاحبه‌ها نیز مورد اشاره قرار گرفتند. نتیجه نهایی آن که امید اجتماعی در جامعه‌ای با چالش‌های مزمن اقتصادی، تبعیض ساختاری و بحران اعتماد، تنها با تقویت هم‌زمان ظرفیت‌های فردی و اصلاح بسترهای نهادی قابل پایداری است. در چنین بستری، نسخه‌های تک‌بُعدی و مقطعی کارآمدی محدودی دارند و باید جای خود را به سیاست‌گذاری‌های هماهنگ و چندسطحی بدهند. این پژوهش با ترکیب داده‌های می‌دانی، شواهد ملی و نظریات بنیادی، مدلی ارائه کرده است که هم قابلیت آزمون در مناطق دیگر کشور را دارد و هم می‌تواند الگوی

الهام‌بخشي برای برنامه‌ريزي اجتماعي، اقتصادي و فرهنگي در جهت بازسازي اعتماد و ارتقای مشارکت فعال جوانان باشد.

پيشنهادهای پژوهش

♦ در حوزه فردی

- ✓ آموزش مثبت‌اندیشي و تاب‌آوری: گنجاندن مباحث مرتبط با روان‌شناسي مثبت، تفکر سازنده و مهارت‌های تاب‌آوری در برنامه‌های آموزشی مدارس، دانشگاه‌ها و همچنین برگزاری کارگاه‌ها و دوره‌های عمومي برای جوانان با استفاده از ظرفیت سازمان‌های مردم‌نهاد و مراکز مشاوره؛
- ✓ برنامه‌های تقویت خودباوري و عزت نفس: طراحی و اجرای برنامه‌هایی با هدف شناسایی و تقویت استعدادها و توانمندی‌های جوانان، ارائه مشاوره شغلي-تحصيلي و معرفي الگوهای موفق از میان جوانان؛
- ✓ ترویج فرهنگ یادگیری از شکست: تغییر نگرش نسبت به شکست به‌عنوان فرصتي برای یادگیری و رشد و ارائه راهکارهای عملي برای مواجهه سازنده با ناکامی‌ها از طريق رسانه‌ها و نهادهای آموزشی؛
- ✓ فراهم کردن خدمات مشاوره روان‌شناختي: گسترش دسترسی جوانان به خدمات مشاوره و حمایت روان‌شناختي با هزینه مناسب، به‌ویژه برای افرادی که با احساس نااميدي، اضطراب و چالش‌های رواني مواجه هستند.

♦ در حوزه اجتماعی

- ✓ تقویت نهادهای مدني و سازمان‌های مردم‌نهاد: حمایت قانوني و مالي از فعاليت‌های سازمان‌های مردم‌نهاد فعال در حوزه جوانان و تشويق به مشارکت جوانان در فعاليت‌های داوطلبانه و خيرخواهانه به‌منظور افزایش سرمایه اجتماعی و حس مسئولیت‌پذيري جمعي؛
- ✓ ترویج فرهنگ اعتماد اجتماعی و همدلي: طراحی و اجرای برنامه‌های آموزشی و فرهنگي با هدف ترویج ارزش‌های اعتماد متقابل، احترام به دیگران و همدلي در جامعه از طريق مدارس، دانشگاه‌ها، رسانه‌ها و نهادهای فرهنگي؛
- ✓ کاهش نابرابري‌های اجتماعي: اتخاذ سياست‌های حمايتي و توزیع عادلانه امکانات و فرصت‌ها در حوزه‌های آموزش، سلامت، اشتغال و ساير خدمات اجتماعي به‌منظور کاهش احساس نابرابري و تبعيض در میان جوانان.

❖ در حوزه اقتصادی

- ✓ توسعه پایدار و ایجاد فرصت‌های شغلی مولد: تمرکز بر توسعه بخش‌های اقتصادی با پتانسیل بالا در استان گیلان (مانند گردشگری، کشاورزی دانش‌بنیان و صنایع دستی) با هدف ایجاد فرصت‌های شغلی پایدار و متناسب با تحصیلات و مهارت‌های جوانان؛
- ✓ مبارزه جدی با فساد اقتصادی و رانت‌خواری: اتخاذ سازوکارهای شفاف و قاطع برای مبارزه با فساد اقتصادی در تمامی سطوح به‌منظور افزایش اعتماد عمومی و توزیع عادلانه فرصت‌ها و منابع؛
- ✓ کنترل تورم و تثبیت قیمت‌ها: اجرای سیاست‌های پولی و مالی مؤثر برای کنترل تورم و ایجاد ثبات اقتصادی به‌منظور کاهش نگرانی‌های معیشتی جوانان و افزایش قدرت برنامه‌ریزی آن‌ها برای آینده؛
- ✓ حمایت از کارآفرینی و کسب‌وکارهای نوپا: تسهیل فرایندهای ثبت و راه‌اندازی کسب‌وکار، ارائه تسهیلات مالی با نرخ بهره مناسب و فراهم کردن زیرساخت‌های لازم برای رشد و توسعه کارآفرینی در میان جوانان.

❖ در حوزه سیاسی

- ✓ فراهم کردن بسترهای مشارکت سیاسی معنادار: ایجاد سازوکارهای قانونی و عملی برای افزایش مشارکت جوانان در فرایندهای تصمیم‌گیری سیاسی، مانند شوراهای شهر و روستا، مجالس مشورتی جوانان و سایر نهادهای انتخابی؛
- ✓ افزایش شفافیت و پاسخ‌گویی مسئولین: الزام مسئولین به ارائه گزارش‌های شفاف از عملکرد خود و فراهم کردن دسترسی آزاد و آسان شهروندان به اطلاعات عمومی به‌منظور افزایش اعتماد به نهادهای سیاسی؛
- ✓ مبارزه جدی و بی‌طرفانه با فساد اداری: ایجاد سازوکارهای مستقل و قاطع برای مبارزه با فساد اداری در تمامی سطوح و برخورد قانونی با متخلفان بدون هرگونه تبعیض؛
- ✓ تلاش برای حفظ ثبات سیاسی و پرهیز از تنش‌ها: مدیریت صحیح بحران‌ها و تنش‌های سیاسی و تلاش برای ایجاد فضای گفت‌وگوی سازنده میان گروه‌های مختلف سیاسی به‌منظور افزایش احساس امنیت و آرامش در جامعه و کاهش نگرانی‌های جوانان.

❖ در حوزه آموزشی-رسانه‌ای

- ✓ ترویج رویکرد رسانه‌ای واقع‌بینانه و امیدبخش: تشویق رسانه‌ها به رعایت اصول حرفه‌ای، پرهیز از سیاه‌نمایی و تمرکز بر پوشش واقع‌بینانه، سازنده و امیدبخش از تحولات جامعه، معرفی موفقیت‌ها و دستاوردهای جوانان و ارائه تحلیل‌های کارشناسانه و راهکارهای مناسب برای چالش‌ها؛
- ✓ افزایش سواد رسانه‌ای: گنجاندن آموزش سواد رسانه‌ای در برنامه‌های درسی مدارس و دانشگاه‌ها و برگزاری کارگاه‌های آموزشی برای جوانان با هدف توانمندسازی آن‌ها در تشخیص اخبار جعلی، تحلیل انتقادی محتوای رسانه‌ها و استفاده مسئولانه از فضای مجازی؛
- ✓ اصلاح نظام آموزشی: بازنگری در برنامه‌های درسی با هدف تربیت جوانانی خلاق، نقاد، پرسشگر و کارآفرین، تأکید بر آموزش مهارت‌های کاربردی و متناسب با نیازهای بازار کار و ایجاد ارتباط مؤثر میان نظام آموزشی و بازار کار.

فهرست منابع

- آریامنش، بهرام؛ مهکویی، حجت؛ گندمکار، امیر؛ عباسی، علی رضا (۱۴۰۳). بررسی پیامدهای اقتصادی-اجتماعی چالش‌های ژئوپلیتیک زیست‌محیطی در استان گیلان. فصلنامه علمی برنامه‌ریزی منطقه‌ای، ۱۴(۵۴)، ۸۱-۹۲.
- افراسیابی، حسین؛ جویباری، فهیمه؛ قدرتی، شفیعه (۱۳۹۵). عوامل اجتماعی مرتبط با امید جوانان به آینده (مطالعه دانشجویان دانشگاه‌های شهر یزد). مطالعات راهبردی ورزش و جوانان، ۳۱، ۲۰-۱.
- امیدی، مصطفی؛ حقیقتیان، منصور؛ هاشمیان‌فر، سیدعلی (۱۳۹۶). سلامت اجتماعی و کارکردهای آن در جوامع شهری (مورد مطالعه: کلان‌شهر اصفهان). نشریه مطالعات جامعه‌شناختی شهری (مطالعات شهری)، ۷(۲۴)، ۱۸۶-۱۵۵.
- امیرپناهی، محمد؛ مال میر، مهدی؛ شکرپانی، محسن (۱۳۹۵). وضعیت سنجی امید اجتماعی در ایران (تحلیل ثانویه پیمایش وضعیت اجتماعی، فرهنگی و اخلاقی). پژوهش‌نامه مددکاری اجتماعی، ۷، ۷۹-۱۰۰.
- امیری اسفراجانی، زهرا؛ هاشمیان‌فر، سید علی؛ قاسمی وحید (۱۳۹۸). کاوش در امید اجتماعی، نظریه‌ای داده‌بنیاد. مسائل اجتماعی ایران (دانشگاه خوارزمی)، ۱۰(۱)، ۵۱-۲۷.
- اولریش، بک (۱۳۸۸). جامعه در مخاطره جهانی. ترجمه محمدرضا مهدی‌زاده. تهران: نشر کویر.
- بهاری، فرشاد (۱۳۹۰). مبانی امید و امید درمانی. تهران: نشر دانژه، چاپ اول.
- تاجریان، علیرضا (۱۳۹۶). کارکردهای رسانه در توسعه سرمایه اجتماعی و ایجاد امید در جامعه. چهارمین همایش بین‌المللی مدیریت رسانه، تهران.
- ترنر، جان‌اتان اچ (۱۳۹۷). مسئله عواطف در جوامع. ترجمه محمد رضا حسنی. تهران: انتشارات علمی و فرهنگی.
- جعفری، زینب (۱۳۹۴). امید به آینده و عوامل تعیین‌کننده آن در بین دانشجویان دانشگاه یزد، پایان‌نامه مقطع کارشناسی ارشد رشته پژوهشگری علوم اجتماعی، دانشگاه یزد.
- جلایی‌پور، حمیدرضا (۱۳۹۸). جامعه‌شناسی ایران، تهران: علم.
- جنادله، علی (۱۳۹۸). امید اجتماعی و مسئولیت جامعه‌شناسی تاریخی: گفتاری در باب نسبت روایت‌های تاریخی و برآمدن مسئله امید، در: امید اجتماعی؛

- چیستی وضعیت و سبب‌شناسی، به کوشش هادی خانیکی، تهران: پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی با همکاری مؤسسه رحمان، ۵۰۹-۴۹۱.
- خانیکی، هادی (۱۳۹۸). *امید اجتماعی؛ گزارش دانشکده علوم اجتماعی*، دانشگاه تهران.
- دلیری، حسن (۱۴۰۰). *تأثیر منطقه آزاد انزلی بر رشد و توسعه اقتصادی استان گیلان*. پژوهش‌های رشد و توسعه پایدار، ۲۱(۴)، ۱۴۸-۱۲۳.
- ربانی خوراسگانی، علی؛ کیان‌پور، مسعود (۱۳۸۸). *جامعه‌شناسی احساسات*. جامعه‌شناسی کاربردی (مجله پژوهشی علوم انسانی دانشگاه اصفهان)، ۲۰(۲)، ۶۴-۳۵.
- رفیع‌پور، فرامرز (۱۳۸۰). *توسعه و تضاد*. چاپ پنجم، شرکت سهامی انتشار.
- رورتنی، ریچارد (۱۳۸۴). *فلسفه و امید اجتماعی*. ترجمه عبدالحسین آذرنگ. تهران: نشر نی.
- سرلک، احمد؛ سواری، ادیبه (۱۳۹۵). *تأثیر عوامل اقتصادی-اجتماعی بر امید به زندگی در ایران*. مدیریت بهداشت و درمان، ۷(۳)، ۷-۱۵.
- سلیمی بجستانی، حسین (۱۳۸۹). *معرفی نظریه امید، فصلنامه ذهن زیبا*. ارگان مرکز مشاوره و بهداشت روان، دانشگاه علامه، ۸.
- طالبی، ابوتراب؛ زوار موسوی، زهرا (۱۳۹۱). *درک اجتماعی از زمان و عوامل شکل‌دهنده آن*. جامعه‌شناسی تاریخی، ۴(۱)، ۵۳-۲۵.
- طالبی اردکانی، رها؛ صفری شالی، رضا؛ کریمی، علیرضا؛ زارع، بیژن (۱۴۰۳). *جایگاه دین‌داری در تغییرات امید اجتماعی شهروندان تهرانی*. پژوهش انحرافات و مسائل اجتماعی، شماره ۸ - ۷۱ تا ۱۰۳.
- طاهری دمنه، محسن؛ کاظمی، معصومه (۱۳۹۹). *خوانشی آینده‌پژوهانه از پروبلماتیک امید اجتماعی در ایران*. پژوهش‌های راهبردی مسائل اجتماعی ایران، ۹، ۸۰-۴۹.
- عبداللهی، عادل (۱۳۹۹). *بررسی عوامل جمعیتی و اقتصادی - اجتماعی مؤثر بر امید به آینده در تهران*. مطالعات جمعیتی، ۶(۱)، ۳۴۲-۳۱۵.
- علیزاده اقدم، محمدباقر (۱۳۹۱). *بررسی میزان امید به آینده در بین دانشجویان و عوامل مؤثر بر آن*. جامعه‌شناسی کاربردی، ۲۳، ۲۰۶-۱۸۹.

- فاضلی، محمد، (۱۳۹۸). *امید اجتماعی، دولت فروتن و موفقیت‌های کوچک، در: امید اجتماعی؛ چیرستی وضعیت و سبب‌شناسی*. به کوشش: هادی خانیکی، تهران: پژوهشکده مطالعات فرهنگی و اجتماعی با همکاری مؤسسه رحمان: ۵۵۷-۵۶۲.
- فاخته، قربان (۱۳۸۶). *نگاهی به گیلان زمین*. چاپ اول، نشر لوح زرین.
- کاتوزیان، محمدعلی همایون (۱۳۹۲). *ایران، جامعه کوتاه‌مدت؛ کوثری*. تهران: نی.
- محققیان، زهرا؛ پرچم، اعظم (۱۳۹۱). *ماهیت امید؛ مقایسه‌ای تطبیقی بین اسلام و مسیحیت (۱۳۹۱)*. معرفت ادیبان، ۱۳، ۲۶-۷.
- مردانی‌فر، فهیمه؛ ظهیری‌نیا، مصطفی؛ رستگار، یاسر (۱۳۹۸). *سرمایه اجتماعی و امید به آینده در میان دانشجویان (مطالعه دانشگاه‌های شهر بندرعباس)*. مدیریت سرمایه اجتماعی، ۶، ۱۰۴-۸۵.
- مکنونی، فؤاد؛ بهزادی، عبدالکریم (۱۴۰۰). *بازآفرینی امید اجتماعی با بهره‌گیری از الگوی حکمرانی جامع*. تعالی منابع انسانی (ارتباطات و آموزش در توسعه منابع انسانی سابق)، ۲(۲)، ۴۰-۱۸.
- مهدی‌زاده، شراره؛ قاری قرآنی، سیما (۱۳۹۷). *عوامل اجتماعی مؤثر بر امید به آینده دانشجویان دانشگاه تهران (ورودی سال ۱۳۹۳)*. مطالعات راهبردی ورزش و جوانان.
- موحد، سید عباس؛ رفیعی، حسن؛ ستاره فروزان، آمنه؛ احمدی، سینا (۱۴۰۳). *بررسی وضعیت امید اجتماعی در میان شهروندان بزرگسال شهر تهران*. رفاه اجتماعی - شماره ۹۵ صفحه - از ۹ تا ۴۲

References

- Abdollahi, A. (2020). Investigating the demographic and socio-economic factors affecting hope for the future in Tehran. *Population Studies*, 6(1), 315–342. [In Persian]
- Afrasiabi, H., Jouybari, F., & Ghodrati, S. (2016). Social factors related to youth hope for the future: A study of students at Yazd University. *Strategic Studies on Youth and Sports*, 31, 1–20. [In Persian]
- Alizadeh Aghdam, M. B. (2012). Investigating the level of hope for the future among students and factors affecting it. *Applied Sociology*, 23, 189–206. [In Persian]
- Amiri Esfarjani, Z., Hashemianfar, S. A., & Ghasemi, V. (2019). Exploring social hope: A grounded theory. *Iranian Social Issues (Kharazmi University)*, 10(1), 27–51. [In Persian]
- Amirpanahi, M., Malmir, M., & Shokriani, M. (2016). Assessing social hope in Iran: Secondary analysis of the social, cultural, and moral status survey. *Social Work Research Journal*, 7, 79–100. [In Persian]
- Ariamanesh, B., Mahkoei, H., Gandomkar, A., & Abbasi, A. R. (2024). Examining the socio-economic consequences of geopolitical environmental challenges in Guilan Province. *Regional Planning Quarterly*, 14(54), 81–92. [In Persian]
- Ariyabuddhiphongs, V., & Chanchalernporn, N. (2007). A test of social cognitive theory reciprocal and sequential effects: Hope, superstitious belief and environmental factors among lottery gamblers in Thailand. *Journal of Gambling Studies*, 23(2), 201-214.
- Ariyabuddhiphongs, V., & Chanchalernporn, N. (2007). A test of social cognitive theory reciprocal and sequential effects: Hope, superstitious belief and environmental factors among lottery gamblers in Thailand. *Journal of Gambling Studies*, 23(2), 201-214.
- Aronson, R. (2017). *We: Reviving social hope*. University of Chicago Press.
- Aronson, R. (2017). *We: Reviving social hope*. University of Chicago Press.
- Bahari, F. (2011). *Fundamentals of hope and hope therapy*. Tehran: Danjeh Publishing. [In Persian]
- Beck, U. (2009). *World at risk* (M. R. Mahdizadeh, Trans.). Tehran: Kavir Publishing. [In Persian]
- Bennett, O. (2015). *Cultures of optimism; The institutional promotion of hope*. UK: Palgrave MacMilan.
- Bennett, O. (2015). *Cultures of optimism; The institutional promotion of hope*. UK: Palgrave MacMilan.
- Bryant, J., & Ellard, J. (2015). Hope as a form of agency in the future thinking of disenfranchised young people. *Journal of Youth Studies*, 18(4), 485-499.
- Bryant, J., & Ellard, J. (2015). Hope as a form of agency in the future thinking of disenfranchised young people. *Journal of Youth Studies*, 18(4), 485-499.
- Dadgostamia, M. A., Kalantari, A., & Myslik, B. (2024). Measuring the evolution of social hope since the outbreak of COVID-19 in Iran with a case

- study of Persian Twitter based on computational social science. *Iran Journal of Computer Science*, 7(3), 203–216.
- Dadgostarnia, M. A., Kalantari, A., & Myslik, B. (2024). Measuring the evolution of social hope since the outbreak of COVID-19 in Iran with a case study of Persian Twitter based on computational social science. *Iran Journal of Computer Science*, 7(3), 203–216.
 - Daliri, H. (2021). The impact of Anzali Free Zone on the economic growth and development of Guilan Province. *Sustainable Growth and Development Research*, 21(4), 123–148. [In Persian]
 - Fakhteh, G. (2007). A look at Guilan land. Tehran: Loh-e Zarrin Publishing. [In Persian]
 - Fazeli, M. (2019). Social hope, a humble state, and small successes. In H. Khaniki (Ed.), *Social hope: What it is, its status, and its etiology* (pp. 557–562). Tehran: Institute for Social and Cultural Studies & Rahman Institute. [In Persian]
 - Hasan-Aslih, S., Shuman, E., Goldenberg, A., Pliskin, R., van Zomeren, M., & Halperin, E. (2020). The quest for hope: Disadvantaged group members can fulfill their desire to feel hope, but only when they believe in their power. *Social Psychological and Personality Science*, 11(7), 879–888.
 - Jafari, Z. (2015). Hope for the future and its determinants among students at Yazd University (Master's thesis). Yazd University. [In Persian]
 - Jalaeipour, H. R. (2019). *Sociology of Iran*. Tehran: Elm Publishing. [In Persian]
 - Janadleh, A. (2019). Social hope and the responsibility of historical sociology. In H. Khaniki (Ed.), *Social hope: What it is, its status, and its etiology* (pp. 491–509). Tehran: Institute for Social and Cultural Studies & Rahman Institute. [In Persian]
 - Katouzian, M. A. H. (2013). *Iran, the short-term society* (M. Kowsari, Trans.). Tehran: Ney Publishing. [In Persian]
 - Khaniki, H. (2019). *Social hope: Report of the Faculty of Social Sciences*. University of Tehran. [In Persian]
 - Mahaghghian, Z., & Parcham, A. (2012). The nature of hope: A comparative study between Islam and Christianity. *Ma'rifat-e Adyān*, 13, 7–26. [In Persian]
 - Makvandi, F., & Behzadi, A. (2021). Reconstructing social hope by utilizing the comprehensive governance model. *Human Resources Excellence*, 2(2), 18–40. [In Persian]
 - Mehdizadeh, S., & Ghari Gorani, S. (2018). Social factors affecting hope for the future among University of Tehran students. *Strategic Studies on Youth and Sports*, 42, 51–78. [In Persian]
 - Morgan, M. (2016). The responsibility for social hope. *Thesis Eleven*, 136(1), 107–123.
 - Movahed, S. A., Rafiey, H., Setareh Forouzan, A., & Ahmadi, S. (2024). Investigating the status of social hope among adult citizens of Tehran. *Social Welfare*, 95, 9–42. [In Persian]
 - Omid, M., Haghighatian, M., & Hashemianfar, S. A. (2017). Social health and its functions in urban communities: A case study of Isfahan

- metropolis. *Journal of Urban Sociological Studies*, 7(24), 155–186. [In Persian]
- Ozkoc, H., Sahin, N., & Baldemir, E. (2015). Assessment of hope level and assessment of factors influencing hope levels in Turkey. *Klinik Psikofarmakoloji Bulteni*, 25.
 - Pleeing, E., Burger, M., & van Exel, J. (2021). The relations between hope and subjective well-being: A literature overview and empirical analysis. *Applied Research in Quality of Life*, 16(3), 1019-1041.
 - Pleeing, E., Burger, M., & van Exel, J. (2021). The relations between hope and subjective well-being: A literature overview and empirical analysis. *Applied Research in Quality of Life*, 16(3), 1019-1041.
 - Rabbani Khorasgani, A., & Kianpour, M. (2009). Sociology of emotions. *Applied Sociology*, 20(2), 35–64. [In Persian]
 - Rafipour, F. (2001). *Development and conflict* (5th ed.). Tehran: Sherkat-e Sahami-e Enteshar. [In Persian]
 - recent sociological work. *The Sociological Review*, 67(5), 1102-1117.
 - Rorty, R. (1999). *Philosophy and social hope*. Penguin UK.
 - Rorty, R. (1999). *Philosophy and social hope*. Penguin UK.
 - Rorty, R. (2002). Hope and the future. *Peace Review*, 14(2), 149-155.
 - Rorty, R. (2002). Hope and the future. *Peace Review*, 14(2), 149-155.
 - Rorty, R. (2005). *Philosophy and social hope* (A. Azarang, Trans.). Tehran: Ney Publishing. [In Persian]
 - Rorty, R. (2007). Dewey and Posner on pragmatism and moral progress. *The University of Chicago Law Review*, 74(3), 915-927.
 - Rorty, R. (2007). Dewey and Posner on pragmatism and moral progress. *The University of Chicago Law Review*, 74(3), 915-927.
 - Sadeghian, H., Masoudnia, H., Nassaj, H., & Rahbargazi, M. (2022). Investigating the relationship between relative deprivation feeling and political satisfaction of youth (Case study: 18-35 years old youth in Isfahan). *Journal of Iranian Social Studies*, 16(1), 45-68. [In Persian]
 - Salimi Bajestani, H. (2010). Introduction to hope theory. *Ziba-ye Zehn Quarterly*, 8, 35-56. [In Persian]
 - Sarlak, A., & Savari, A. (2016). The impact of socio-economic factors on life expectancy in Iran. *Health Management*, 7(3), 7–15. [In Persian]
 - Smith, N. H. (2010). From the concept of hope to the principle of hope. In *Hope Against Hope* (pp. 1-22). Brill.
 - Snyder, C. R., Lehman, K. A., Kluck, B., & Monsson, Y. (2006). Hope for rehabilitation and vice versa. *Rehabilitation psychology*, 51(2), 89.
 - Snyder, C. R., Lehman, K. A., Kluck, B., & Monsson, Y. (2006). Hope for rehabilitation and vice versa. *Rehabilitation Psychology*, 51(2), 89.
 - Snyder, C. R., Lopez, S. J., Shorey, H. S., Rand, K. L., & Feldman, D. B. (2003). Hope theory, measurements, and applications to school psychology. *School psychology quarterly*, 18(2), 122.
 - Snyder, C. R., Lopez, S. J., Shorey, H. S., Rand, K. L., & Feldman, D. B. (2003). Hope theory, measurements, and applications to school psychology. *School Psychology Quarterly*, 18(2), 122.

- Snyder, C. R., Shorey, H. S., Cheavens, J., Pulvers, K. M., Adams III, V. H., & Wiklund, C. (2002). Hope and academic success in college. *Journal of Educational Psychology*, 94(4), 820.
- Taheri Damaneh, M., & Kazemi, M. (2020). A futures-oriented reading of the problematic of social hope in Iran. *Strategic Research on Social Issues in Iran*, 9, 49–80. [In Persian]
- Tajarian, A. (2017). The functions of media in developing social capital and fostering hope in society. The 4th International Conference on Media Management. Tehran. [In Persian]
- Talebi Ardekani, R., Safari Shali, R., Karimi, A., & Zare, B. (2024). The position of religiosity in the changes in social hope among citizens of Tehran. *Research on Deviations and Social Issues*, 8, 71–103. [In Persian]
- Talebi, A., & Zavar Mousavi, Z. (2012). Social understanding of time and the factors shaping it. *Historical Sociology*, 4(1), 25–53. [In Persian]
- Tiger, L. (1995). *Optimism: The biology of hope*. New York: Kodansha International.
- Tiger, L. (1995). *Optimism: The biology of hope*, New York: Kodansha International.
- Turner, J. H. (1999). Toward a general sociological theory of emotions. *Journal for the Theory of Social Behaviour*, 29(2), 133-161.
- Turner, J. H. (1999). Toward a general sociological theory of emotions. *Journal for the Theory of Social Behaviour*, 29(2), 133-161.
- Turner, J. H. (2004). *Theory and research on human emotions* (Vol. 21). Elsevier.
- Turner, J. H. (2007). *Human emotions: A sociological theory*. Routledge.
- Turner, J. H. (2018). *On the sociology of emotions* (M. R. Hassani, Trans.). Tehran: Scientific and Cultural Publishing. [In Persian]
- Turner, J. H., & Stets, J. E. (2005). *The sociology of emotions*. Cambridge University Press.
- Turner, J. H., & Stets, J. E. (2005). *The sociology of emotions*. Cambridge University Press.
- Turner, J. H., & Stets, J. E. (2006). Moral emotions. In *Handbook of the Sociology of Emotions* (pp. 544-566). Springer, Boston, MA.
- Van Zomeren, M., Pauls, I. L., & Cohen-Chen, S. (2019). Is hope good for motivating collective action in the context of climate change? Differentiating hope's emotion-and problem-focused coping functions. *Global Environmental Change*, 58, 101915.
- Žižek, S. (2018). *The courage of hopelessness*, London: Penguin.